

Власного вирішення проблем постмодернізм не те що не пропонує, але радше схиляється до думки що воно неможливе, окрім як шляхом руйнування існуючих політико-правових, соціально-економічних, духовно-культурних практик. І чи не найбільш ефективним на цьому шляху йому видається насильницьких інструментарій. Не можна говорити про цілісність і виразність постмодернізму в політичній теорії – це своєрідний еклектичний інтелектуальний сумнів, свідчення цивілізаційного виклику, яке постає перед людською цивілізацією. Викликають застереження постмодерного теоретизування стосовно прав людини, її становища в сучасному суспільстві через відкидання табу, відповідно – і насильство не є обмежене у будь-якій формі.

Список використаної літератури:

1. Баткин Л.М. Итальянское Возрождение в поисках индивидуальной личности / Л.М. Баткин. – М.: Наука, 1989. – 272 с.
2. Бодріяр Жан. Симулякри і симуляції / пер. з фр. В. Ховхун / Жан Бодріяр. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 230 с.
3. Бодріяр Жан. Символічний обмін і смерть / Переклад з французької Леоніда Кононовича / Жан Бодріяр. – Львів: Кальварія, 2004. – 376 с.
4. Ніцше Ф. По той бік добра і зла. Генеалогія моралі / Пер. з нім. А. Онишко / Ф. Ніцше. – Львів: Літопис, 2002. – 320 с.
5. Політична думка ХХ-початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник: у 2-х т. / за заг. Ред.. Н.М. Хоми; [Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна, В.П. Горбатенко та ін.]. – Львів: «Новий Світ-2000», 2016. – Т. 1. – 516 с.

ПОЛІТИЗАЦІЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Андрій Гарбадин

кандидат політичних наук, доцент
Львівський національний університет імені Івана Франка

Наш час. Саудівська Аравія стала першою країною, яка надала підданство роботі. І знову ж таки цілком прогнозоване та логічне обурення викликала ця новина. Передусім у жінок – робот Софія не була одягнена у хіджаб та була присутня на заході без чоловіка-опікуна. Таких прав не мають «живі» жінки у цій країні.

Що основне у цій історії? Страх перед невідомістю, страх перед штучним інтелектом, властивий людській природі. Від конспірологічних відхилень до цілком логічних, первинно етичних, а вже потім політичних питань. Які, зокрема, постають у контексті останньої історії.

Загалом, звужуючи проблематику штучного інтелекту до політичного підтексту, ми зіткнемося із трьома найпоширенішими запитаннями.

По-перше, чи можемо ми використовувати штучний інтелект замість чиновників, оптимізувати з його допомогою державну структуру загалом? Відповідь очевидна – безумовно можемо. І вже використовуємо. Навіть в Україні. Електронне декларування, системи типу прозого – це те, що вже є реальністю. Неминучим можна вважати і подальше посилення дискусій щодо впровадження елементів електронної демократії. І всі ці елементи

поступово ставатимуть нашою реальністю, правда із відчутним запізненням порівняно із практикою країн прогресивнішого типу. Важливо прийняти як факт лише одне – роль штучного інтелекту, інформаційно-електронних технологій і у політиці, і у нашому житті буде лише посилюватися.

По-друге, чи можна використовувати штучний інтелект як інструмент для політичного маніпулювання? Відповідь – так, безумовно. Інше питання у мірі ефективності таких технологій зараз. Близько 40% американців звертають увагу на свій телефон у перші 5 хвилин після пробудження. Протягом дня вони звертають на нього увагу принаймні 50 разів. Основною причиною уваги до цього гаджету будуть безумовно соціальні мережі. Варто зауважити, що дана статистика не враховує інших гаджетів – ПК чи планшетів, ноутбуків.

Соціальні мережі мають значення – вони створюють ілюзію приватного простору, створюють абстрактних нас, зі своїми інтересами та переживаннями. Останні флешмоби, а точніше їх резонанс та вага для світу загалом, не можуть не вражати – від #faceofdepression до #metoo – усі вони підіймають давню проблематику, яка отримала розголосу тільки зараз якраз через легкість дистанційного вивільнення свого, інтимного, потаємного.

Якщо виявляти політичний вимір даного питання, то воно носить справді обширний характер. Не вдаючись до глобальних, ідеологічних дискусій, звизимо нашу проблему якраз до практичного, політологічного огляду. І тут якраз все не так однозначно. Ні для кого не секрет, що у політиці все частіше використовують ботів – несправжні сторінки із несправжніми інтересами та друзями, що активно коментують усе на світі. Це інструмент політичної боротьби у соцмережах використовують майже всі. Проте виникає логічне запитання у їх ефективності. Треба пам'ятати, що політика, її осмислення завжди поляризоване, завжди передбачає поділ на своїх та чужих, правих та неправих. Відповідно роль ботів у формуванні суспільної думки є сильно завищена – боти зазвичай несуть ненависть, критику та образи. Відповідно якщо у людини сформована власна ідентичність, політична зокрема, жоден бот її не переконає у зворотному. Відповідно боти, скажімо російські у американській президентській кампанії, більше діагностували реальні лінії проблемного розмежування самого американського суспільства – зламати його підвалин несправжнім людям просто нереально, скільки їх би не було. Ці боти просто вдарили по проблемах та ненависті, які є характерними для будь-якого суспільства.

Загалом коли ми розглядаємо специфіку соціальних мереж то варто розуміти, чим вони відрізняються від телебачення. Маніпулювання із телебаченням може бути політично ефективними, оскільки останнє подає нам готову інформацію, яку ми споживаємо. Як приклад у Росії – коли всі телеканали державного значення нею і керуються, альтернативних точок зору немає і бути не може. Тому споживач інформації виключно із ТБ може свято вірити у «розіп'ятих дітей» і т.п. У соціальних мережах такий алгоритм уже не працює. Тут ми не лише творимо себе, але і реальність навколо – стрічка подачі інформації facebook це прекрасно ілюструє оскільки залежить від наших вподобань. У соціальних мережах ми обираємо інформацію, контент, якій для нас цікавий та важливий. І тільки нам обирати що читати – CNN, Fox News чи RT. Зрештою якщо нам не подобається та інформація, яку подають наші друзі ми легко можемо влаштувати «френоцит» – «почистити» коло нашого спілкування так, аби наша ідентичність залишалася захищеною.

Підсумовуючи зауважимо, що ми по суті стаємо свідками формування абсолютно нових технологій, нових механізмів маніпуляції, причинених штучним інтелектом.

По-третє, чи існує етична дилема стосовно використання штучного інтелекту? Чи несе він у собі потенційну загрозу? Відповідь на ці питання містить у собі дві складові.

Потрібно мати на увазі, що етична складність притаманна абсолютно всім інноваціям, які виникають у процесі еволюції, особливо якщо їх можна політизувати – від етики «прав людини» до біополітики. І єдиний вихід тут лише у процесі вільного та демократичного осмислення цих явищ. Вертаючись до вищезгаданої Саудівської Аравії – коли у країні досі жінки не мають вільного виборчого права, реальної політичної дієздатності, усі інші інновації виглядають лише як спроба формування прогресивного іміджу перед світом.

І стосовно потенційних загроз. Вони знову ж таки характерні для всього прогресивного, всього, що відбувається на наших очах. Це особливо популярний образ у масовій культурі – від «Термінатора» Джеймса Кемерона до «Вона» Спайка Джонса. Різні історії, але схожа суть – потенційно штучний інтелект може перевершити свого творця. Мабуть найкраще і найефектніше в історії кіно цю ідею зобразив Стенлі Кубрик у легендарному фільмі «Космічна одиссея 2001 року». Цією метафорою просякнута вагома частина даного феномену, на ньому весь страх і ґрунтується. Страх поки лише потенційний, на що залишається і сподіватися.

Підсумовуючи варто зауважити, що осмислення проблематики штучного інтелекту політики та політиками, нас під їх впливом, політизація цього феномену загалом, мало чим відрізняється від осмислення будь чого іншого. Політика тісно пов'язана із усім, що потребує оцінки, оскільки це є інтересом людини загалом. Відповідно і сценарії тут чітко простежуються – від схвалення та позитивних оцінок до панічної критики. Як це відбувається завжди. І буде відбуватися.

ІДЕОЛОГІЯ ЯК ФОРМА РАЦІОНАЛЬНО-ІРРАЦІОНАЛЬНОГО ВІДОБРАЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО БУТТЯ

Валерій Денисенко

*доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та історії політичної науки
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Суттєве значення у формуванні та втриманні ірраціонального в сенсі людського буття відіграє ідеологія. Ця специфічна форма теоретичного відображення та пояснення дійсності почала класично оформлятися (у повному розумінні поняття) лише в новоевропейській історії. З нашого погляду, пояснити її як результат структурованої свідомості – «колективне уявлення» (прояв, а не причина), «деформоване уявлення», тобто як своєрідний осад в системі символічних форм вияву людської раціональності – буде недостатньо, адже тут не розкривається механізм формування феномену. А дослідити цей механізм необхідно, тому що однозначно як систему раціональних чи ірраціональних знань ідеологію, на нашу думку, трактувати неможливо. Вона містить у собі обидва способи пізнання дійсності (як раціональний, так і ірраціональний), вона ж детермінує адекватні їм способи її практичного відтворення.

Масова свідомість не має логічного зв'язку. Виступаючи загальною, ніби зовнішньою формою свідомості, вона створює в собі містичний зв'язок, де виявом останнього є «співпричетність». У цьому контексті важливо включити до сфери дослідницькою інтересу інституційні основи ідеології, суб'єктів її продукування. Поруч з цим – зосередити